

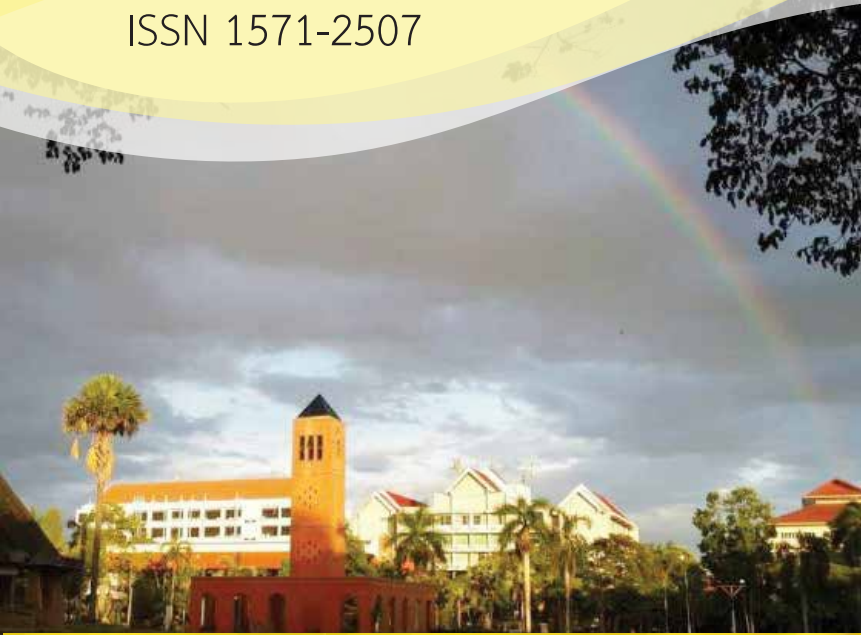

ISSN 1571-2507

สารสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ Facsenate Maejo University

www.facesenate.general.mju.ac.th

ปีที่ 24 ฉบับที่ 4/2558 ตุลาคม-ธันวาคม 2558

บทความที่น่าสนใจในฉบับ:

๒
ใช้ปัญหาเรื่องการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ผ่านคำถาม 5 H

ความเสียหายจาก... มหาวิทยาลัยไทยปิดเปิดเทอมตามอาเซียน

ขอแสดงความยินดีกับอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ปอมท. ประจำปี 2558

เชิญเที่ยวงานวันเกษตรแห่งชาติ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม 2559

ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

Editor's Note

บรรณาธิการแถลง

สารสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ฉบับส่งท้ายปี 2558 นี้ ขอแสดงความยินดีกับอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ปอมท. ประจำปี 2558 จำนวน 5 ท่านใน 5 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาสังคมศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ และสาขารับใช้สังคม โดยสาขารับใช้สังคม ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร สังกัดคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีผลงานนวัตกรรมการผลิตปุ๋ยหมักในปริมาณมากแบบไม่ต้องพลิกกลับกองและใช้ระยะเวลาสั้นในการย่อยสลายแต่ปุ๋ยที่ได้มีคุณภาพสูงเป็นการใช้ประโยชน์จากเศษพืชทางการเกษตรและที่สำคัญคือช่วยลดการเผาเศษพืชที่เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ

ในสารฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจ ดังนี้ บทความที่ชี้ปัญหาเรื่องการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาผ่านคำถาม 5H ที่นำเสนอการประยุกต์แนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้แบบตะวันตกเพื่อการปรับกระบวนการศึกษาของไทยให้มีลักษณะเป็นสากล โดยเริ่มด้วยการที่สถาบันอุดมศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามง่ายๆ 5 คำ ได้แก่ What? How? Why? Where? When? และบทความเรื่องความเสียหายจากมหาวิทยาลัยไทยปิด-เปิดเทอมตามอาเซียนที่สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบ 7 ประการจากการเปิดเทอมของมหาวิทยาลัยตามอาเซียนที่มีต่อมหาวิทยาลัยและผู้คนที่เกี่ยวข้อง และท้ายที่สุดแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับงานวันเกษตรแห่งชาติ ประจำปี 2559 ที่จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559 - 6 มีนาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บรรณาธิการ

ขอแสดงความยินดีกับอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ปอมท. ประจำปี 2558

"รางวัลอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ปอมท. สาขารับใช้สังคม" ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร

ตามที่ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) เห็นสมควรให้มีการเชิดชูเกียรติอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย/สถาบันของรัฐ ที่มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีงานวิจัยที่ดีเด่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์และอุทิศตนเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติให้เป็น "อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ" พร้อมเป็นตัวอย่างแก่คณาจารย์ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยและนักศึกษา โดยให้แต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบันเป็นผู้เสนอผ่านสภาอาจารย์/สภาคณาจารย์/สภานักงานและเสนอชื่ออาจารย์ดีเด่นไปยังที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) เพื่อดำเนินการคัดเลือกอาจารย์ดีเด่นประจำปี ตามระเบียบที่ประชุมสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ว่าด้วยอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. 2558 จำนวน 5 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาสังคมศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ และสาขารับใช้สังคม

การพิจารณาคัดเลือกอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ได้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกโดยคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกอาจารย์ดีเด่นฯ มีองค์ประกอบสำคัญของการพิจารณา คือ

- (1) ความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ โดยการให้น้ำหนักระหว่างการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ทั้งนี้โดยเน้นความเป็นครูมากกว่างานวิจัย
- (2) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
- (3) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของสังคม
- (4) การอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

ที่ประชุม ปอมท. สมัยสามัญ ครั้งที่ 9/2558 เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2558 ณ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีมติคัดเลือกอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ปอมท. ประจำปี 2558 จำนวน 5 ท่านใน 5 สาขา ดังนี้

- อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ ศ.ดร.ธีรภาพ เจริญวิริยะภาพ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
- อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ ศ.น.สพ.ดร.จิโรจ ศศิปรียจันทร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ศ.ดร.อิสรา ศานติศาสน์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติสาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ รศ.พรรัตน์ ดำรง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ สาขารับใช้สังคม ได้แก่ **ผศ.ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร (มหาวิทยาลัยแม่โจ้)**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร สังกัดคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นผู้มีการนำศาสตร์ที่เป็นองค์ความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญไปรับใช้สังคมหรือบริการวิชาการ ก่อให้เกิดประโยชน์ เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยไม่หวังผลตอบแทนส่วนบุคคลในเชิงธุรกิจ มีผลทางสังคมเป็นที่ยอมรับ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ส่งผลให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร เป็นผู้สมควรได้รับการยกย่องเป็น “อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติประจำปี 2558” สาขารับใช้สังคม และได้เข้ารับโล่และรางวัลเกียรติยศในที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ซึ่งมีพิธีมอบรางวัล “อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ” อย่างสมเกียรติ โดยองคมนตรีนายพลเอก สุรเชษฐ์ ในการประชุมวิชาการประจำปีของที่ประชุม ปอมท. ระหว่างวันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2558 โดยจัดขึ้นที่ห้องแมนดารินแกรนด์บอลรูม โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพมหานคร

ผศ.ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร เกิดเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2501 ที่จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมโยธาและปริญญาโทสาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้ารับราชการที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ในปี พ.ศ. 2548 สังกัดสาขาวิชาวิศวกรรมอาหาร คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร **ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานบริการวิชาการ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ มีผลงานวิจัยที่ใช้ความรู้ทางด้านวิศวกรรมมาประยุกต์ใช้กับการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อมุ่งการแก้ปัญหาการใช้แรงงานในการพลิกกลับกองปุ๋ยของเกษตรกร โดยในปี พ.ศ. 2545 ได้ประดิษฐ์คิดค้นระบบกองเติมอากาศที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยหมักได้ครั้งละ 10 กอง กองละ 1 ตัน กระบวนการย่อยสลายเสร็จในเวลาเพียง 1 เดือนโดยไม่ต้องพลิกกลับกองจากการอัดอากาศเข้ากองปุ๋ยด้วยพัดลมโบลเวอร์ และในปี พ.ศ. 2552 ได้วิจัยเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาไปสู่นวัตกรรมการผลิตปุ๋ยหมักปริมาณมากแบบไม่พลิกกลับกอง **วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ 1** ที่ไม่ต้องใช้ไฟฟ้าและพัดลม โดยกองปุ๋ยเป็นรูปสามเหลี่ยมความยาวไม่จำกัด วัตถุดิบมีเพียงเศษพืชและมูลสัตว์ ใช้เวลาในกระบวนการย่อยสลาย 60 วัน อาศัยหลักการทางวิศวกรรมด้านการพาความร้อนช่วยให้มีการเติมอากาศเข้าไปในกองปุ๋ยตลอดเวลาตามธรรมชาติ ปุ๋ยที่ผลิตได้มีคุณภาพสูง มีค่าผ่านมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของประเทศ ความสำคัญของนวัตกรรมที่สามารถผลิตปุ๋ยหมักได้ครั้งละ 10 - 1,000 ตัน โดยไม่ต้องพลิกกลับกองคือช่วยให้มีการใช้ประโยชน์จากเศษพืชทางการเกษตร ช่วยลดการเผา ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปผลิตปุ๋ยหมักจากเศษอาหารในชุมชนเพื่อลดปริมาณขยะ โรงงานอุตสาหกรรมอาหารสามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มจากของเสีย เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมี แก้ปัญหาดินเสื่อมและโรคทางดิน เพิ่มศักยภาพการผลิตพืชผักและข้าวแบบอินทรีย์ที่ผลผลิตมีราคาสูงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้เกษตรกรจำนวนมากมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งนำไปใช้กำหนดเป็นนโยบายสาธารณะจนเป็นที่ประจักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างทุ่มเท ทั้งด้านงานสอน งานวิจัย และงานบริการ รับใช้สังคม มีการบูรณาการงานสอนเข้ากับงานบริการวิชาการและงานวิจัยที่ช่วยพัฒนานักศึกษาและทีมวิจัย ได้รับทุนวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ 25 ครั้ง เคยได้รับรางวัลทั้งสิ้น 22 รางวัล โดยรางวัลที่มีความภาคภูมิใจคือ รางวัลพระราชทานเหรียญที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2553 รางวัลนวัตกรรมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2549 รองชนะเลิศอันดับสองด้านสังคมจากผลงานวิจัยการผลิตปุ๋ยหมักกระบอกงาเติมอากาศ รางวัลแม่วิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี พ.ศ. 2555 รางวัลนักวิจัยที่มีผลงานและบริการวิชาการดีเด่นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี พ.ศ. 2556 และรางวัลนักส่งเสริมอนุรักษ์ดินและน้ำโลกจากสมาคมอนุรักษ์ดินและน้ำโลกปี พ.ศ. 2556 มีผลงานวิจัยนำเสนอผลงานทางวิชาการในประเทศรวม 25 ครั้ง บทความวิชาการ 20 เรื่อง มีผลงานการบรรยายให้บริการชุมชนรับใช้สังคมรวม 431 ครั้ง และผลิตหนังสือคู่มือการผลิตปุ๋ยหมักมากกว่า 10 เล่ม นอกจากนี้ ยังได้สร้างทีมวิจัยจากอาจารย์รุ่นน้องที่จะสามารถถ่ายทอดผลงานต่อไปได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว นวัตกรรมได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการภายนอกในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาหมอกควันพิษในภาคเหนือจากการเผาเศษพืช ในปี พ.ศ. 2547 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ได้จัดตั้งฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกองขึ้นในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อให้การสาธิตแก่ผู้สนใจที่เข้าเยี่ยมชมได้ตลอดทั้งปี โดยมีผู้สนใจเข้าใช้บริการเฉลี่ยปีละ 2,000 คน ด้วยความที่เป็นผู้มีจิตสาธารณะ ในปี พ.ศ. 2554 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ ได้ร่วมมือกับบริษัทเอกชนในการเดินทางไปเปิดฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกองให้กับ 10 มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ และนอกจากนั้น ยังได้ทุ่มเทเวลาส่วนตัวในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมผ่านสังคมออนไลน์ โดยเปิดสอนการทำปุ๋ยหมักวิธีใหม่ผ่านทางเว็บไซต์เกษตรพอเพียงดอทคอม (www.kasetporpeang.com) และทางเพจห้องเรียนปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกองแม่โจ้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 โดยมีการประยุกต์วิธีให้เหมาะสมกับผู้ที่อาศัยในเมืองอีกด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร นับว่าเป็นผู้ที่มีความโดดเด่นจากการสร้างนวัตกรรมที่ไม่ยอมขึ้นหิ้ง สามารถตอบโจทย์ปัญหาของเกษตรกร อกุทิศตนในการเผยแพร่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน มีการออกแบบนวัตกรรมให้มีความเรียบง่าย เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับบริบทของชนบทไทย น้อมนำหลักความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ ช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้ปัจจัยภายในให้เป็นประโยชน์ได้มากที่สุด ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก สร้างภูมิคุ้มกันและสร้างรายได้ มีหลักในการรับราชการคือ ทำงานสอนที่รับผิดชอบให้เต็มที่ ทำงานบริการวิชาการแบบปิดทองหลังพระ ประสงค์ที่จะเป็นข้าของราชะ เป็นทหารของพระราชาในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของเกษตรกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญากร นับว่าเป็นผู้ที่เป็นอย่างที่สังคมสำหรับนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และประชาชนทั่วไป จากการมีกิริยาจาสุภาพนุ่มนวล มารยาทที่งดงาม มีเมตตาธรรมในจิตใจ เหนือสิ่งอื่นใดคือการอุทิศตนทำงานราชการ สร้างผลงานวิจัยที่สามารถรับใช้ชาติบ้านเมือง สร้างบุคลากรรุ่นใหม่ สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติ สมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ปรากฏเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมสืบไป

ส่วนการแก้ไขปัญหาโอกาสทางการศึกษาด้วยการก่อตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อให้เยาวชนผู้ขาดแคลนได้กู้ยืมเพื่อการลงทุนกับการศึกษาก็ประสบปัญหาที่มีเยาวชนจำนวนมากที่มีได้ขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงเข้ามาใช้สิทธิกู้ มีสถานศึกษาที่มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ไปหลอกล่อเยาวชนให้มาสมัครเรียนโดยแอบอ้างเรื่องเงินกู้ กยศ. และปัญหาเรื่องผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนมากเบี้ยวหนี้จนกระทั่งรุ่นน้องๆ ต้องประสบกับปัญหาความขาดแคลนเงินทุน ซึ่งรัฐยังอุตส่าห์เปิดกองทุนกู้ยืมใหม่ขึ้นมาอีกกองเรียกว่าเงินกู้ยืมผูกพันรายได้ในอนาคต (กรอ.) โดยผูกเงื่อนไขว่า ใช้วิธีหักค่านี้ออกจากรายได้ประจำของบัณฑิต แต่ถ้าหากบัณฑิตตกงานหรือทำงานที่ไม่มีการจ้างประจำ ไม่มีการแจ้งรายได้ นี่ก่อนหน้านี้จะกลายเป็นหนี้สูญไปได้เช่นกัน กระนั้น ปัญหาเรื่องหนี้สูญนี้อาจจะไม่ร้ายแรงเท่าปัญหาจิตสำนึกและจริยธรรมของเยาวชนที่หลอหลอมกันว่าการโกงรัฐเบี้ยวรัฐเป็นสิ่งที่ยอมรับได้เพราะใครๆ เขาก็ทำกัน

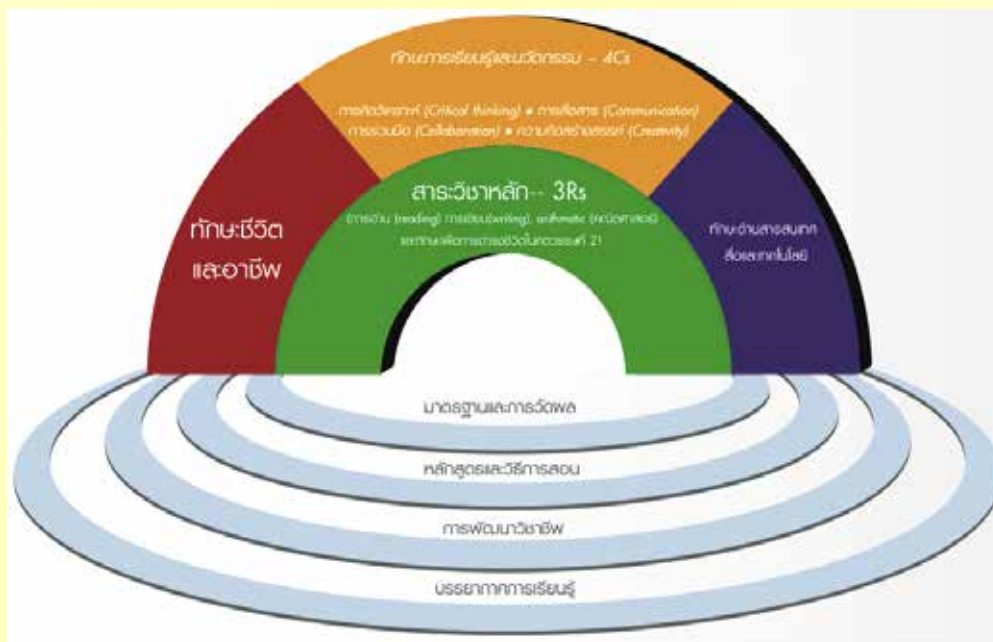
ยังไม่แนบรอมถึงการที่ที่ประชุมอธิการบดี (ทปอ.) มีมติให้เลื่อนการเปิดเทอมออกไปจากเดิมในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ไปเป็นเดือนสิงหาคม-กันยายน โดยอ้างว่าเป็นการเปิดเทอมตามอาเซียน ก่อนที่จะมีการศึกษาติดตามมาว่า แท้จริงแล้วบรรดามหาวิทยาลัยต่างๆ ในอาเซียนก็ยังคงเปิด/ปิดเทอมไปตามช่วงเวลาที่เหมาะสมของสภาพภูมิอากาศเช่นเดิมของตน(ประเทศเหนือศูนย์สูตรมีหนาวสลับกับประเทศที่อยู่ใต้ศูนย์สูตร)ที่สำคัญการเลื่อนเปิดเทอมที่ว้านนี้ได้ส่งผลกระทบทางลบติดตามอย่างมากมายแก่สถาบันการศึกษาในภูมิภาคของไทย โดยเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือการชลประทาน ฯลฯ ซึ่งหากจะเลื่อนการเปิดเทอมกลับมาเหมือนเดิมก็ทำได้ยาก เพราะเดิมเลื่อนให้ช้าออกไปถึง 3 เดือน หากเลื่อนย้อนกลับจะขัดเขยเวลากันอย่างไร

เลียนแบบเขาเราฉลาด

เช่นเดียวกับระบบการศึกษาในประเทศฝั่งอุษาคเนย์ทั้งหลาย การศึกษาและระบบการจัดการศึกษาของไทยมักเป็นการรับเอาภูมิปัญญาของชาติตะวันตกทั้งหลายเข้ามาปรับใช้ เพื่อให้ทันต่อการรับมือกับภาวะคุกคามของระบอบอาณานิคมในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 แต่หลังจากนั้น ประเทศที่มีการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่ดีต่างหาทางปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของตน จนกระทั่งสามารถยืนหยัด เชิดหน้าชูตา แข่งขันกับบรรดานานาอารยประเทศแถบตะวันตกได้อย่างไม่อายใคร หลายๆ แห่งถึงกับเป็นต้นแบบให้ฝรั่งตาน้ำข้าวต้องย้อนกลับมาขอศึกษาเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ จีน ฮองกง ไต้หวัน ฯลฯ

ผิดกับระบบการจัดการศึกษาของไทยที่แห่ตามกันตามแฟชั่นฝรั่งมั่งค่าไปเสียหมด เวลาที่กระแสโลกบอกว่าจะต้องเรียนรู้แบบมีเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-center) พวกเราก็ม้าคำว่าเป็นศูนย์กลางกันจนทำลายระบบที่มีครูดีๆ เป็นศูนย์กลาง เป็นแบบอย่างให้กับเด็กที่เราเคยใช้งานได้ดีไปอย่างน่าเสียดาย แถมได้มาซึ่งระบบ Child-center แบบเปลือกๆ แบบกระพี้ ไม่ได้เอาแก่นหรือหลักการที่แท้จริงของเขามาด้วย พอเขาฮิตกับการบูรณาการความรู้ (Integration) เราก็ม้าคำ “บูรณาการ” ไปเสียทุกหัวระแหง ถึงขนาดที่สมัยหนึ่งเคยมีผู้บอกว่าจะขอทุนวิจัยเรื่องอะไรก็แล้วแต่ หากใส่ คำว่า “บูรณาการ” ประกอบชื่อหัวข้อไปด้วยก็จะมีโอกาสได้รับทุนมาก เพราะกรรมการพิจารณาทุนชอบคำว่าบูรณาการ

ล่าสุด คำฮิตในแวดวงการศึกษา คือคำว่า “การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ก็เอาอีกแล้ว บอกว่าต้องเน้นการสร้างองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ โดยชอบอ้างตามๆ กันถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills ; www.p21.org) แล้วคัดลอกกรอบแนวคิดของเขามาแปลทับศัพท์ ซึ่งแน่นอนว่า เราคงไม่สามารถปฏิเสธกระแสการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปทั่วโลกได้ เช่นเดียวกับที่ไม่อาจปิดกั้นประชาชนไทยจากการเชื่อมต่อทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายโทรคมนาคม ไม่อาจปฏิเสธความสำคัญของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนรู้ และยิ่งไม่ควรปฏิเสธการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-life learning) แบบที่พวกปัญญาชนฝรั่งเขาชื่นชมมา

ภาพ 21st Century Learning Framework (<http://www.qlf.or.th/>)

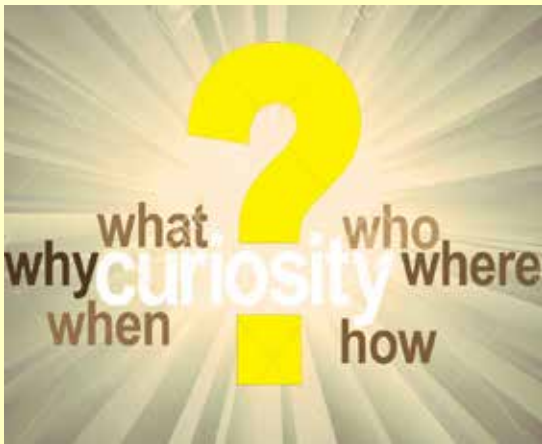
แต่จะดีกว่าไหม หากเราจะประยุกต์หลักการศึกษาตามแนวทางของนักวิชาการตะวันตกเหล่านี้เข้ากับหลักพุทธศาสนาอันเป็นหลักคิดพื้นฐานที่อยู่คู่สังคมไทยมานานนับพันปีและสร้างแก่นปัญญาอันมั่นคงให้กับผู้เรียน อย่างที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึง “การศึกษา” (หรือ “สิกขา” ในภาษา) ว่าเป็นการฝึกตนที่ต้องดำเนินไปตลอดชีพ หรือแม้สิ้นชีพไปแล้วหากมีภพชาติอื่นๆ อยู่ก็ยังคงศึกษาอยู่เรื่อยไปจนกระทั่งบรรลุเป้าหมายคืออิสรภาพและความสุขตามหลักไตรสิกขา ถึงพร้อมทั้งอิสรภาพภายในและภายนอก

อิสรภาพภายในคือความไม่มีทุกข์ในชีวิต รู้เท่าทันตามความเป็นจริง ซึ่งก็คือการเข้าถึงภาวะเป็นพระอรหันต์ (นิพพาน) ส่วนอิสรภาพภายนอกก็คือการศึกษาที่ส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีความรู้หรือทักษะความสามารถด้านต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างราบรื่นได้ในสังคม คนที่มีการศึกษาถึงระดับหนึ่งเรียกว่า “บัณฑิต” คือคนที่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา เป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาท พัฒนาชีวิตของตนจนหลุดพ้นจากกิเลส สามารถดำเนินชีวิตไปด้วยความเข้าใจโลกและสังคม ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาอันนำไปสู่การมีชีวิตที่เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดังคำกล่าวที่ว่า “ทุกขัง ปริญาญญัง” นั่นคือปัญญาที่แท้นั้นจะต้องนำไปสู่การพ้นทุกข์

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นแหล่งประสิทธิประสาทปัญญาก็ต้องเป็นสถานที่อันเป็นสัปปายะ² อันเอื้อต่อการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนในการเรียนรู้ สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม มุ่งประโยชน์สุขของสังคม มีบุคลากรที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างทางความประพฤติได้ นอกเหนือไปจากการสอนสั่งหนังสือ (หลวงวิจิตรวาทการเรียกการสอนแบบนี้ว่า “การอบรม” อย่างเวลาเราบวช เราอาจจะเรียนรู้หนังสือผ่านการสอนสั่งของพระอุปัชฌาย์ แต่เราเรียนรู้ธรรมผ่าน “การอบรม” หรือผ่านศีลาจารวัตรของอุปัชฌาย์ ตั้งแต่การเดินเหิน การบิณฑบาต การฉันอาหาร การทำวัตร การทำสมาธิ ฯลฯ) ผู้สอนจึงควรมีองค์คุณของกัลยาณมิตร 7 ประการ คือ 1. ปิโย น่ารักใจ 2. ครุ น่าเคารพ 3. ภาวนีโย น่ายกย่อง 4. วตฺตา รู้จักพูด 5. วจนฺทโม อดทนต่อถ้อยคำ 6. คมฺภีรญฺจ กล้า กตฺตา กล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่างๆ ที่ลึกซึ้งได้ 7. โน จมฺภูฏาเน นิโยชเย ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อม

²ภาษาไทยเรานำเอาคำว่า “สัปปายะ” มาใช้เป็นคำว่า “สบาย” ในความหมายที่ผิดเพี้ยนไป

คำถามง่ายๆ 5 H

อีกแนวทางง่ายๆ ในการปรับกระบวนการศึกษาของไทย ให้มีลักษณะเป็นสากล มีการประยุกต์แนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ แบบตะวันตก แต่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเราเอง นั้นอาจจะเริ่มด้วยการที่สถาบันอุดมศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามง่ายๆ 5 คำ ได้แก่ What? How? Why? Where? When? ทุกครั้งที่มี กระบวนการศึกษาเกิดขึ้น นั่นคือ จะต้องถามตัวเองว่าเรากำลังทำให้เกิดการเรียนรู้อะไร? (What?) อันนี้เป็นคำถามไม่ยาก เพราะระบบ การศึกษาของไทยส่วนใหญ่ก็เป็นไปในลักษณะแบบนี้อยู่แล้ว การที่ ครูสอนเด็กเล็กให้รู้ ก.ไก่ ข.ไข่ จนกระทั่งการสอนของศาสตราจารย์ ในห้องเลคเชอร์ส่วนใหญ่ก็เป็นการสอนให้รู้ อะไร? แทบทั้งนั้น แม้กระทั่งการสอบวัดผลก็ยังสอบ อะไร? อยู่อีกนั่นแหละ เพราะมักสอนให้เด็กท่องจำเข้าไปสอบ

กระบวนการเรียนรู้จะพัฒนาไปอีกขั้นเมื่อเราฝึกทักษะ ปฏิบัติ หรือสอนให้รู้กระบวนการ ฝึกฝนให้รู้ว่าจะทำ อย่างไร? (How?) เช่นสอนให้คิดเลขได้ เวลาไปเจอโจทย์คล้ายๆ กันเด็กก็ทำได้ เพราะรู้ How? เสียแล้ว แต่โดยมากเราจะพูดถึง How? ในแง่การฝึกทักษะทางมือและการปฏิบัติกับของจริง เหมือนกับการสอนตะไบเหล็กในห้องเลคเชอร์ เด็ก ก็คงรู้แค่ อะไร? หากต้องการให้เขาทำเป็นก็ต้องพาเข้าไปตะไบกันจริงๆ ในห้องประลอง (Shop) อย่างไรก็ตามคำว่า How? ในสถาบันอุดมศึกษานั้นแยกออกได้เป็น 2 ระดับ คือ การฝึกปฏิบัติหนัก แต่เรียนน้อย เน้นผลิตแรงงานขาดแคลนป้อน เข้าสู่ระบบอย่างเร่งด่วน เราเรียกว่า Vocational อย่างพวก ปวช. ปวส. ด้านพาณิชยกรรม ช่างกล ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ฯลฯ แต่หากเป็นการฝึกปฏิบัติหนักด้วยเรียนหนักและลึกซึ้งด้วย ก็จะจัดเป็นระดับ Professional อย่าง แพทย์ ทันตแพทย์ วิศวกรรม ฯลฯ (ที่ว่าเรียนหนักนี้ มิได้รู้แค่อะไรเป็นอะไร หรือไม่ก็แค่ What? แต่จะต้องรู้ถึง Why? ด้วย)

สถาบันอุดมศึกษาที่แท้จริงพึงสอนนักศึกษาจนถึง Why? เพราะผู้ที่อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้ว่าเหตุใด จึงเกิดปรากฏการณ์เช่นนั้น จะอาศัย “ความรู้” แค่อะไรเป็นอะไรไม่พอ ต้องผ่านการไตร่ตรอง ใคร่ครวญด้วยตนเอง ไม่อาจจะอาศัยเพียงคำบอกเล่าของคนอื่น และไม่ใช่ว่าผู้รู้เพียงแค่ทำอย่างไร เพราะมีหลายครั้งที่เรานักศึกษาที่ผ่าน วิชาแคลคูลัส ผ่านการทำโจทย์มาหลายข้อ กลับอธิบายแคลคูลัส เป็นภาษาง่ายๆ ไม่ได้ ตอบไม่ได้ว่า การดิฟเฟอเรนเชียล และการอินทิเกรต คืออะไร และทำไมถึงต้องพัฒนาแคลคูลัสขึ้นมา การตอบโจทย์ Why? ได้ จึงต้องอาศัย “ปัญญา” ที่สำคัญ การรู้ถึง “Why” จะช่วยให้สามารถจินตนาการ สามารถสร้างความรู้ใหม่ สามารถสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์และ นวัตกรรมได้

³หมายเหตุ คำว่า How? ในที่นี้มุ่งหมายเฉพาะที่เป็นเรื่องการเรียนรู้เท่านั้น หลีกเลี่ยงการก้าวล่วงไปในส่วนที่หมายถึง “อารมณ์ ความรู้สึกอย่างไร?” เพราะจะกลายเป็นประเด็นใหญ่ระดับอีกบทความหนึ่งทันที เพราะจะต้องกล่าวถึงปัญหาเรื่องวุฒิภาวะ การแสดง อารมณ์ในสังคมไทย โลกออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ และกระแสข่าวที่มักจะเร้าอารมณ์กันเกินเหตุ แต่กลับให้ความรู้และการใช้เหตุผล ค่อนข้างน้อย

⁴คำถามเรื่อง Why นี้จะต้องเป็นคำถามเชิงหลักการหรือเจตนารมณ์ มิใช่การตั้ง/หรือตอบคำถาม Why กับแบบจดจำท่องแบบ หรือตั้งงันอย่างที่ยึดกันในหมู่สังคมบัญชี บัญชีปริญา ขอบคัดลอก (copy) ตัดแปะ (paste) ความรู้กันไปมาอย่างที่เป็นอยู่ในสังคม ไทยขณะนี้ สังคมที่ให้ความสำคัญกับรูปแบบพิธีการจนกระทั่งหลงลืมหลักการและเหตุผลอันเป็นที่มาของรูปแบบพิธีการเหล่านั้นไป ยกตัวอย่างเช่น การออกข้อสอบอัตนัยประเภท Why? ที่ขึ้นต้นคำถามว่า “จงอธิบาย...” ซึ่งมีเจตนาให้ผู้สอบคิดใคร่ครวญก่อนเรียบเรียง คำตอบตามเหตุผลที่ตนเองเข้าใจ แต่คำตอบที่ได้รับกลับมากลับกลายเป็นการตอบแบบ What? ที่ผู้เข้าสอบใช้วิธีลอกคำตอบในตำรา มาเขียนตอบตื้อๆ ในกรณีที่เป็นการสอบแบบเปิดตำรา หรือใช้วิธีเงี่ยข้อสอบล่วงหน้าแล้วท่องเฉลยเข้าไปตอบในกรณีที่เป็นการสอบแบบ ปิดตำรา

คำถามต่อมา คือ “When” และ “Where” ที่มักจะมาคู่กัน เป็นสิ่งที่เรียกว่า “กาล และ เทศะ” ซึ่งมีแต่ผู้มีประสบการณ์สูงเท่านั้นที่จะตอบคำถาม 2 คำถามนี้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เหมือนกับผู้ค้าที่ชำนาญจะรู้ว่าควรเข้าซื้อเมื่อไรและที่ไหนและจะนำออกขายเมื่อไรและที่ไหนจึงจะได้กำไรสูงที่สุด ผู้รับเหมาที่ชำนาญจะรู้ว่าควรส่งวัสดุอุปกรณ์และกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานชุดใดเข้าสู่ไซต์งานใดบ้าง เพื่อให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด ด้วยค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด แน่นนอน เมื่อ “กาล และ เทศะ” เป็นผลจากประสบการณ์ตรงของแต่ละบุคคล จึงย่อมจะเป็นการยากที่สถาบันอุดมศึกษาจะจัดให้เกิดการเรียนรู้ “When” และ “Where” ให้แก่นักศึกษาของตน

อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาควรหาทางสร้างโอกาสในการได้รับประสบการณ์ When & Where ให้แก่ผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยกตัวอย่างการที่มีโรงพยาบาลอยู่ในมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีโอกาสเสริมสร้างความรู้ “When & Where” ซึ่งเป็นประสบการณ์อันยากจะประเมินค่าได้ ผิดกับสถานศึกษาสายวิศวกรรมที่ห้องปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสมัยใหม่มีต้นทุนที่สูงมาก แล้วยังล้ำสมัย/เสื่อมค่าลงอย่างรวดเร็วจนยากจะหาจุดคุ้มทุนได้เพียงพอที่จะก่อสร้างให้เป็นสถานเรียนรู้ภายในมหาวิทยาลัย ทางออกของสถาบันทางวิศวกรรมไทยจึงควรเป็นการแสวงหาความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือส่งนักศึกษาเข้าสู่กระบวนการสหกิจศึกษา

อ้าวแล้วคำถาม Who? ละ

เมื่ออ่านมาถึงจุดนี้ อาจจะมีผู้อ่านบางท่านเกิดข้อสงสัยว่า ทำไมถึงมีคำถามให้แค่ 5 คำ ทำไมถึงไม่มี Who? ทั้งที่มันมีความสำคัญมาก คำตอบคือก็เพราะสำคัญมากนะสิถึงต้องหลีกเลี่ยงไม่กล่าวถึง เพราะในเมืองไทยนั้น มีแต่การตั้งคำถาม Who? กันอยู่ร่ำไปจนแทบไม่ใส่ใจความรู้ด้านอื่นๆ ทำให้เกิดปัญหาใหญ่เรื่องธรรมาภิบาลของสังคม เพราะเราสนใจกันแต่คนสำคัญ การเป็นคนของใคร ใครเป็นพวกเราทำอะไรถูกจัดให้ได้ผลประโยชน์ทุกอย่าง จะยุติธรรมหรือไม่ก็ไม่สำคัญ หากใครไม่ใช่พวกก็จะไม่ให้อะไรเลย ไม่ให้โอกาสในการทำงาน กันออกไปให้ห่างๆ ต่อให้มีความรู้ความสามารถแค่ไหน ถ้าไม่มีเส้นไม่มีสาย ไม่ใช่พรรคไม่ใช่พวกแล้วก็อย่าหวังว่าจะมีโอกาสได้สร้างสรรผลงานอะไรเลย

ความสนใจกับ Who? ของคนไทยนั้นถูกฝังไว้ในสมองชั้นจิตใต้สำนึกเลยทีเดียว เพราะเวลาพวกฝรั่ง พวกอินเดียพูดจะสนใจเรื่องกาล (Tense) และรูปประโยคที่มีไวยากรณ์ชัดเจน แม้กระทั่งคำกริยาเดียวกันพอพูดต่างกาลกันก็ต้องผันกริยาไปตามกาล ต้องมีกริยา 3 ช่อง อย่างแค่ กิน ก็ต้องจำคำถึง 3 คำ คือ eat ate eaten ผิดกับของไทยที่จะกินเมื่อไร กินเมื่อวาน กินตอนเช้า กินตอนเย็น กินพรุ่งนี้ เราก็ใช้คำว่า “กิน” เหมือนกันหมด แค่เติมคำระบุเวลาเข้าไปเท่านั้นก็จบ ...แต่เรากลับวุ่นวายกับคำต่างๆ ที่มันที่ถูกนำมาใช้กับ Who เพราะต้องพูดให้สมกับฐานะของผู้ที่เราจะพูดด้วย มีทั้ง ฉันทน์ เสวย รับ ทาน รับประทาน กิน หรือกระทั่งพูดเหยียดหยามกันว่า แดก ยัด ยัดหา ก็ยังประดิษฐ์ประดอยกันขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้นการสอนเรื่องราวเกี่ยวกับ Who จึงค่อนข้างละเอียดอ่อน และต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของไทยค่อนข้างมาก แล้วยังต้องรู้หลักจิตวิทยาการบริหารอย่างลึกซึ้งอีกด้วย ผู้เขียนจึงขออนุญาตยกยอปัญหาเรื่อง Who? มานำเสนอในคราวหน้า

ความเสียหายจาก... มหาวิทยาลัยไทยปิดเปิดเทอมตามอาเซียน

โดย ผศ.สุพจน์ เอี้ยงกฤษ

ประธานสภาคณาจารย์

นสพ.มติชน วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ย่างเข้าสู่ปีการศึกษาที่สองแล้วที่มหาวิทยาลัยไทยเปลี่ยน
จากการปิดเทอมใหญ่ในเดือนเมษายนและพฤษภาคมมาปิด

ในเดือนมิถุนายนและกรกฎาคมและเปลี่ยนจากปิดเทอมย่อยในเดือนตุลาคมมาปิดในเดือนธันวาคม แม้ไม่มีอะไรชัดเจนว่า
มีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในอาเซียน ดังบทความเรื่อง “มหาลัยมหาหลอกปิดเปิดเทอมตามอาเซียน” (มติชน
ฉบับวันที่ 29 กันยายน 2558) แต่ในสังคมก็เรียกกันติดปากแล้วว่าการปิดเปิดเทอมตามอาเซียน

สำหรับผลกระทบที่มีต่อมหาวิทยาลัยและผู้คนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยก็ได้มีการกล่าวถึงมามากต่อมากจาก
หลายฝ่ายรวมทั้งบทความเรื่อง มติ ปอมท.เรื่องการปิดเปิดเทอมมหาวิทยาลัยไทยตามอาเซียน (มติชน ฉบับวันที่ 23
มิถุนายน 2558) แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความเสียหายอื่นๆ ที่คาดไม่ถึงตามมาอีก ซึ่งสรุปเบ็ดเสร็จได้อีกครั้งหนึ่ง ดังนี้

ประการแรก เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากความไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ
ภูมิอากาศของประเทศไทยเพราะเดือนเมษายนและพฤษภาคมจัดเป็นเดือนที่ร้อนที่สุดในรอบปีซึ่งควรเป็นช่วงการพักร้อน
หรือปิดเทอมใหญ่เช่นที่เคยเป็นมา แต่มหาวิทยาลัยไทยกลับมาใช้เป็นช่วงการเรียนในเทอมสอง สภาพอากาศร้อนจัดจึงเป็น
อุปสรรคสำคัญต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่เดือนตุลาคมนั้นเป็นช่วงฤดูฝนที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกา
สเข้าถึงประเทศไทยได้มากที่สุดในรอบปีซึ่งจะทำให้เกิดฝนตกหนักและมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดน้ำท่วมได้ แต่มหาวิทยาลัยไทย
ก็ยอมเสี่ยงจัดให้เป็นช่วงการเรียนการสอนสำหรับเทอมแรก แทนที่จะปิดเทอมให้อยู่กับบ้านหรือไปทำกิจกรรมอื่นๆ ที่
หลีกเลี่ยงผลกระทบได้ง่ายกว่า

สำหรับวันหยุดมากมายในช่วงเดือนเมษายนนั้นก็นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
อีกประการหนึ่ง ทั้งวันหยุดอย่างเป็นทางการ (วันจักรี วันสงกรานต์ และวันหยุดชดเชย) และวันหยุดอย่างไม่เป็น
ทางการเพราะต้องหยุดเอง (วันแข่งม้าและวันเกณท์ทหาร) ล้วนทำให้การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพ
เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ การเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน (รด.) ของนักศึกษาปีหนึ่ง ก็เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งต่อการเรียน
ในมหาวิทยาลัยด้วย ทั้งนี้ เพราะปกติการฝึก รด. จะจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคมซึ่งเคยเป็นช่วงปิดเทอมย่อย แต่ปัจจุบันกลายเป็น
ช่วงหนึ่งของเทอมแรก หากนักศึกษาต้องไปฝึก รด. ก็จะต้องเรียนไปอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ซึ่งเป็นผลเสียต่อการเรียนใน
มหาวิทยาลัยของนักศึกษาปีหนึ่งอย่างแน่นอน

ประการที่สอง เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะช่วงเดือน
เมษายนจัดเป็นช่วงเดือนกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีสำคัญของครอบครัว มีทั้งวันปีใหม่ไทย วันครอบครัว วันผู้สูงอายุ และ
วันทำบุญให้แก่บรรพบุรุษ การเรียนการสอนในช่วงนี้จึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างไม่ต้องสงสัย ซึ่งเป็น
ภารกิจสำคัญหนึ่งในสี่ของภารกิจหลักของทุกมหาวิทยาลัยด้วย

ประการที่สาม เกิดความสูญเสียพลังงานเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนในช่วงฤดูร้อน แม้
จะทำได้โดยการเรียนในห้องปรับอากาศ แต่ก็เป็นการสิ้นเปลืองไฟฟ้าอย่างมหาศาล ดังจะเห็นได้จากปริมาณการใช้ไฟฟ้าใน
ช่วงฤดูร้อน (เดือนมีนาคม-พฤษภาคม) ของปีที่ผ่านมา ปริมาณการใช้ไฟฟ้ารวมของประเทศทำลายสถิติสูงสุดในช่วงฤดูร้อน

ที่ผ่านมาถึง 2-3 ครั้ง นี่คือผลพวงจากการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศในช่วงฤดูร้อนอย่างชัดเจน

ประการที่สี่ ส่งเสริมให้เกิดวิกฤตภัยแล้ง ปกติเดือนเมษายนและพฤษภาคมเป็นช่วงปลายของฤดูแล้งที่มักเกิดปัญหาภัยแล้ง (ขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค) แต่มหาวิทยาลัยกลับมาเพิ่มปริมาณความต้องการใช้น้ำให้สูงขึ้นอีกจากกิจกรรมการเรียนการสอน เหมือนเป็นการซ้ำเติมปัญหาภัยแล้ง ความขาดแคลนน้ำจึงอาจเกิดรุนแรงขึ้นถึงขั้นวิกฤตได้อย่างที่ไม่ควรจะเกิด โดยเฉพาะในปีนี้อาจมีบางมหาวิทยาลัยต้องปิดเรียนกลางคันไปโดยปริยายเพราะขาดแคลนน้ำสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัยนั่นเอง

ประการที่ห้า เกิดความลักลั่นกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะนักเรียนจะจบชั้นมัธยมปลายตั้งแต่เดือนมีนาคม แต่มหาวิทยาลัยเปิดเทอมแรกในเดือนสิงหาคม ซึ่งระยะเวลาที่เว้นว่างถึง 4-5 เดือนนี้เป็นเหตุให้นักเรียนมีเวลาว่างมากเกินไป จึงอาจเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นไปทำกิจกรรมนอกกลุ่มนอกทางได้ นับเป็นความเสี่ยงค่อนข้างสูงยิ่ง

นอกจากนี้ การที่ช่วงปิดเทอมของมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเหลื่อมล้ำกันทำให้ครอบครัวที่มีลูกมากกว่าหนึ่งคนมีปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกันได้ และที่สำคัญ ความเหลื่อมล้ำนี้ทำให้ผู้ปกครองดูแลทั้งนักเรียนและนักศึกษาพร้อมๆ กันได้ไม่เต็มที่อย่างแน่นอน

ประการที่หก เป็นอุปสรรคในการหางานทำของบัณฑิตใหม่ เพราะนักศึกษาบางส่วนไม่สามารถสมัครงานได้ โดยเฉพาะงานภาคเอกชนเพราะต้องรอเกณฑ์ทหารในปีถัดไป หรือบางส่วนต้องจบการศึกษาช้าไปอีก 1-2 ปี เพราะต้องไปรับราชการทหาร อันเป็นผลมาจากการเสี่ยงไปเกณฑ์ทหารก่อนจบการศึกษานั้นเอง ยิ่งไปกว่านั้น การรับสมัครงานทั้งของราชการและเอกชน โดยมากมักเปิดรับสมัครในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษาชั้นปีที่สี่ยังไม่จบการศึกษาด้วย

ประการที่เจ็ด เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะการที่นักศึกษาต้องจบการศึกษาล่าช้าไปจากเดิมถึง 2 เดือนนั้น ทำให้นักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานช้าไปอีก 2 เดือนด้วย ซึ่งทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นทั้งของภาครัฐและภาคครัวเรือนของนักศึกษา แต่ไม่มีรายได้หรือผลผลิตใดๆ มาชดเชยรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้แต่อย่างใด แม้ยังไม่มีการคำนวณตัวเลขความเสียหายในเรื่องนี้ แต่เชื่อว่าเป็นมูลค่ามหาศาลอย่างแน่นอน เพราะจะเกิดกับนักศึกษาทุกระดับทุกคนตลอดไป トラบที่มหาวิทยาลัยไทย ยังคงปิดเปิดเทอมตามอาเซียนต่อไป

ความเสียหายทั้งเจ็ดประการนี้นับว่าชัดเจนเป็นอย่างยิ่ง และยังไม่แน่ว่าจะมีความเสียหายอื่นๆ ที่ยังไม่ปรากฏชัดเจนในตอนนี้อีกหรือไม่ เช่น ปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ และผู้ปกครองที่ดูเหมือนถูกบีบบังคับให้ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติและความสะดวกที่เคยมีมาแต่เดิม

ในปีการศึกษา 2558 นี้ มีการสำรวจความเห็นของนักศึกษา คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ถึงความเหมาะสมของการที่มหาวิทยาลัยปิดเปิดเทอมตามอาเซียนแล้วจำนวน 15 มหาวิทยาลัย ผลสรุปในภาพรวมปรากฏว่ากว่าร้อยละ 60 ไม่เห็นด้วยต่อการปิดเปิดเทอมตามอาเซียน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก บางมหาวิทยาลัยมีผลสรุปว่าไม่เห็นด้วยสูงกว่าร้อยละ 80 ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่ายังมีบางมหาวิทยาลัยที่ยอมปิดเปิดเทอมตามอาเซียนมาตั้งแต่แรกด้วย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นต้น และบางมหาวิทยาลัยมีแผนจะกลับไปปิดเปิดเทอมตามเดิมด้วย

ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการก็มีรัฐมนตรีชุดใหม่แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ก็ได้เลขาธิการคนใหม่ด้วย แต่ไม่ทราบว่าจะมีวิสัยทัศน์ใหม่ในเรื่องนี้หรือไม่ เพราะยังไม่เห็นท่านแสดงความเห็นในเรื่องนี้ หรือท่านกำลังมัวสละวณอยู่กับการยกระดับ สกอ.ขึ้นเป็นกระทรวงอุดมศึกษาจึงไม่มีเวลามาพิจารณาเรื่องนี้ หรือท่านจะปล่อยให้มหาวิทยาลัยประกาศอิสระภาพกันเอง

ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง คงต้องขออภัยคำพูดของบางท่านที่เคยกล่าวไว้ว่า อุดมศึกษาไทยไม่ต้องมี สกอ. ก็ได้

วันเกษตรแห่งชาติ 2559

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม 2559
ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

งานวันเกษตรแห่งชาติ 2559

ข้อมูลจาก

สำนักงานเลขานุการงานวันเกษตรแห่งชาติ 2559

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุครบ 84 พรรษา ในปี พ.ศ. 2559
2. เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ทางการเกษตรของมหาวิทยาลัย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงเครือข่ายต่างๆ แก่เกษตรกร ประชาชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
3. เพื่อประกาศเจตนารมณ์ของการมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยสีเขียว และมหาวิทยาลัยที่เป็นสังคมเชิงนิเวศ
4. เพื่อให้เกิดการประสานงานการทำงานร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มที่มี ส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน
5. เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เครือข่ายด้านการเกษตรได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้และการปฏิบัติงาน

กิจกรรมหลักในงาน

- ❖ เกษตรอินทรีย์พุทธเกษตร โดย พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี
- ❖ เกษตรธรรมชาติ
- ❖ การประชุมวิชาการประมงและทรัพยากรทางน้ำระดับชาติครั้งที่ 10 “เพื่อความมั่นคงด้านการประมงและทรัพยากรทางน้ำ”
- ❖ โครงการสัมมนาปศุสัตว์อินทรีย์
- ❖ โครงการสัมมนา “เปลี่ยนศตวรรษสหกรณ์ไทย เปลี่ยนวิถีเกษตรใหม่”
- ❖ โครงการเสวนา Tree Talk โครงการเสวนา “พัฒนากลุ่มลำไยอย่างไรให้ยั่งยืน”
- ❖ โครงการเสวนา “ผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ”
- ❖ โครงการเสวนาแนวทางการทำธุรกิจไก่กระดูกดำอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับตลาดภายในประเทศ และ AEC
- ❖ โครงการเสวนา International Organic Agriculture in Asia Symposium

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- ❖ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชน
- ❖ การผลิตถั่วเหลืองคุณภาพ
- ❖ การแปรรูปน้ำหมักปุ๋ยจากพืชสมุนไพรพื้นบ้าน
- ❖ หมอดินไม้
- ❖ การฝึกอบรมระยะสั้นด้านการเกษตร (ฐานเรียนรู้การเกษตร)

นิทรรศการแสดงผลงานวิจัย และนวัตกรรมด้านการเกษตร

- ❖ นิทรรศการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถและนโยบายกระทรวงเกษตรฯ)
- ❖ นิทรรศการมหาวิทยาลัยแม่โจ้
 - นิทรรศการเกษตรอินทรีย์ครบวงจร (โครงการ Organic farm มุ่งสู่ Organic land)
 - ผลงานวิจัยเด่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร
 - ฐานเรียนรู้การเกษตร
 - โครงการพระราชดำริ
- ❖ นิทรรศการของหน่วยงานเครือข่ายต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา โครงการหลวง แหล่งทุน เป็นต้น

กิจกรรมด้านแปลงสาธิตด้านพืช ปศุสัตว์

- ❖ ด้านพืช
 - พืชผัก
 - ไม้ดอก
 - ไม้ผล
 - พืชไร่
 - พืชบำรุงดิน (ทุ่งปอเทือง)
 - แปลงเกษตรอินทรีย์ (สำนักฟาร์มมหาวิทยาลัย)
 - ทุ่งทานตะวัน

กิจกรรมด้านการประกวดพืช และสัตว์

- ❖ การประกวดพืช
 - การประกวดไม้ดอกไม้ประดับและกล้วยไม้
 - การประกวดพืชอื่น ๆ

- ❖ การประกวดด้านประมง
 - การประกวดจัดตู้พรรณไม้น้ำ (ระดับประชาชนทั่วไปและมัธยม)
 - การประกวดปลาแฟนซีคาร์ฟ (ปลาใหญ่)
 - การประกวดปลาแฟนซีคาร์ฟ (ปลาเล็ก)
 - การประกวดปลากัดสวยงาม

- ❖ การประกวดด้านปศุสัตว์
 - การประกวดประกวดไก่ต้อ ไก่ตั่ง ชันแก่ง
 - การประกวดไก่แจ้สวยงาม
 - การประกวดไก่พื้นเมือง
 - การประกวดโค กระบือ

กิจกรรมด้านการประกวดอื่นๆ

- ❖ การประกวดวาดภาพทางการประมง
- ❖ การประกวดการทำอาหารจากเนื้อโคปลดภัย
- ❖ การประกวดการทำอาหารจากไก่กระดุกดำ
- ❖ การประกวดอาหารประมงปลอดภัย
- ❖ การประกวดการทำอาหารจากผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ปลอดภัย
- ❖ การประกวดการถ่ายภาพ

Kids Zone กิจกรรมเด็กเพื่อเสริมสร้างพลังเรียนรู้เกษตรอย่างมีความสุข

- ❖ การประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์เกษตร
- ❖ การแข่งขันทักษะตอบคำถามทางการเกษตร
- ❖ เสวนา Tree talk
- ❖ กลเกมเกษตรสนุกสนาน

กิจกรรมวิชาการอื่น ๆ

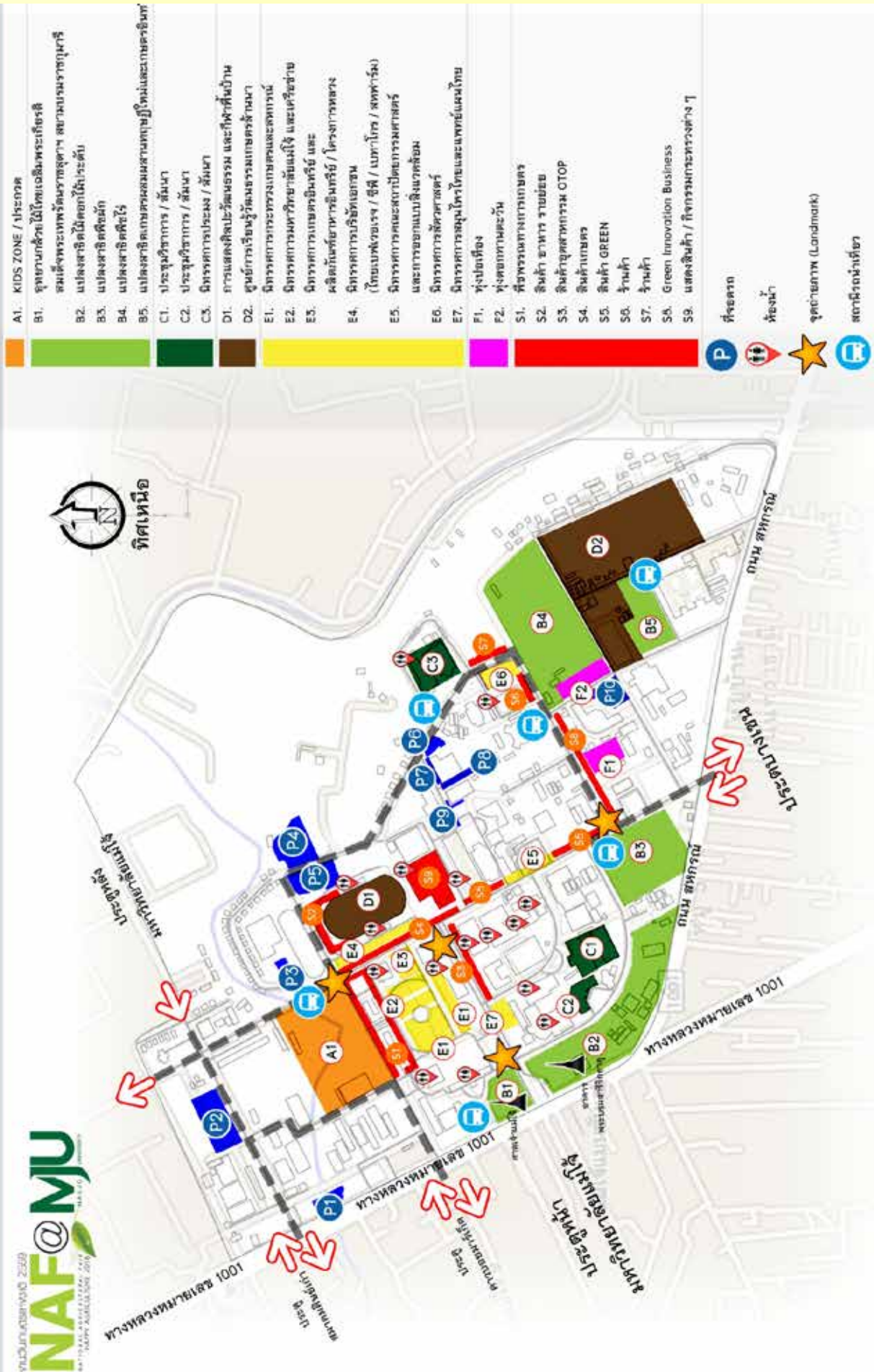
- ❖ กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน
(บริเวณศูนย์วัฒนธรรมเกษตรล้านนา ๓๕ ไร่)
- ❖ บริการตรวจสอบสุขภาพสัตว์
- ❖ การตรวจวิเคราะห์ดิน
- ❖ การวินิจฉัยโรคพืช / หมอต้นไม้

กิจกรรมด้านการจำหน่ายสินค้า

- ❖ การจำหน่ายพืชพรรณ เครื่องมือและอุปกรณ์ด้านการเกษตร
- ❖ สินค้าอุตสาหกรรม OTOP
- ❖ สินค้า Green Innovation
- ❖ สินค้าบริษัทเอกชน (ไทยเบฟเวอเรจ / ซีพี / เบทาโกร / สหฟาร์ม)
- ❖ กาดหมั้ว

แผนผังงานวันเกษตรแห่งชาติ 2559 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (MAP NAF@MJU)

แผนผังงานวันเกษตรแห่งชาติ 2559 สำนักฟาร์มมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (MAP NAF@MJU)

1-18

1. แปลงผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง

เพื่อการส่งออก

2. แปลงผลิตยางพารา

3. หุ่นอกทานตะวัน 1

4. หุ่นอกทานตะวัน และ

หุ่นอกดาวกระจาย

5. แปลงสาธิต และ จำหน่ายผักอินทรีย์

6. โรงเรียนเมล็ดพันธุ์อินทรีย์

7. แปลงสมุนไพรอินทรีย์

8. นิทรรศการและแปลงสาธิตอินทรีย์

9. แปลงผลิตมะม่วงมหาชนกเกษตรอินทรีย์

เพื่อการค้า

10. หุ่นอกทานตะวัน

11. แปลงผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง

เพื่อการส่งออก

12. แปลงผลิตลำไยนอกฤดู และ

การผลิตลำไยต้นทุนต่ำ

13. แปลงการผลิตลำไยเกษตรอินทรีย์

14. แปลงผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้

สีทองเกษตรอินทรีย์

15. โครงการสวนพฤษศาสตร์

กล้วยไม้ร้อยปีสมเด็จพระเจ้า

16. สวนสมุนไพรแม่โจ้ (เชิงทิศเกษตร)

17. ฟาร์มแกะ

18. บ้านไล่เดือนดิน

19. กาดหมั้ว

ที่จอดรถ

ห้องน้ำ

เส้นทางสีเขียว

ทิศเหนือ

สําสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ Facsenate Maejo University

www.facsenate.general.mju.ac.th

ปีที่ 24 ฉบับที่ 4/2558 ตุลาคมคม - ธันวาคม 2558

ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.จำเนียร ยศราช
ผศ.ดร.ประสิทธิ์ โนรี
ผศ.ดร.กชพร ศิริโกคากิจ

กองบรรณาธิการ

ผศ.สุพจน์ เอี้ยงกฤษกร ผศ.อดิสร คันธรส
อาจารย์อัญญา ไพคํานาม ผศ.ดร.ประดุง สนวนพุม
อาจารย์ประสาทพร กออวยชัย
อาจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ ธรรมปัญญา

กองจัดการ

ประนอม จันทรังษี
วรภาส ปุระณะพงษ์
เพ็ญญา กันทะตา

เจ้าของ : สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ Email: facsenat@mju.ac.th

สำนักงาน : ชั้น 2 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290

โทรศัพท์ 053-873020-21

โทรสาร 053-873020